

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan
eettinen neuvottelukunta ETENE

7.2.2012

ETENE NEUVOTTELUKUNTA 1/2012

Aika: Tiistai 7.2.2012, klo 12.00 – 15.10

Paikka: STM, Kirkkokatu 14, Iso kh.

Osallistujat:

Markku Lehto, puheenjohtaja	x	Raimo Sulkava, varapuheenjohtaja	x
Jäsenet:		Varajäsenet:	
Jaakko Heinimäki		Kirsti Aalto	x
Hanna Markkula-Kivisilta		Sirkku Siivonen	
Mardy Lindqvist	x	Nils Torvalds	
Harri Jokiranta		Arja Peiponen	
Kari Eskola	x	Harri Vertio	
Merja Miettinen		Matti Huttunen	
Päivi Rautava	x	Minna Raivio	
Heikki Vuorela	x	Raimo Puustinen	
Tarja Hallikainen	x	Päivi Sinko	
Markku Niemelä	x	Risto Kortelainen	
Anne Niemi		Sakari Vanhala	
Irma Pahlman		Anna Mäki-Petäjä-Leinonen	
Helena Leino-Kilpi		Tarja Pösö	
Jyrki Jyrkämä		Helka Urponen	x
Sanni Grahn-Laasonen	x	Sanna Lauslahti	
Hanna Mäntylä		Ari Jalonen	
Tapani Tölli		Elsi Katainen	
Hanna Tainio		Anneli Kiljunen	
Päivi Topo, pääsihteeri	x		
Cherina Dolk, osastosihteeri	x		

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Etiikan tila -selvityksen tilanne

Markku Lehto ja Päivi Topo esittelivät etiikan tilan pohjapaperia. Todettiin, että se on hyvä pohja työstää raporttia eteenpäin. Seuraava vaihe on täydentää tekstiä mm. ihmisarvon käsitteellä. Lisäksi tekstissä tu-
lee vahvistaa kansalaisnäkökulmaa ja painottaa kokemuksia palveluista sekä suhteuttaa Suomen tilannetta
kansainvälisesti. Lisäksi etsitään tilasto- ja tutkimustietoa etiikan tilasta. Tietoa haetaan muun muassa op-
pilashuollosta, nuorisoasemista, valtakunnallisten suunnitelmien seurannasta, markkinoistumisen seura-
uksista, asiakasmittausten tuloksista, laitoksissa asumisesta, omaishoidon tuesta, muistikoordinaattoritoi-
minnasta, lastenkotien resursseista, koulutilojen terveystilasta, pakon käytöstä, täydennyskoulutuksen

saatavuudesta ja suunnitelmallisuudesta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä muilla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon keinoilla. Raportin loppuun pyritään kokoamaan muutama sosiaali- ja terveystalouden etiikan tilaan kuvaava laajempi indikaattori.

4 Etiikan tila seminaari 28.3.2012, kutsuttavat päättäjät

Jäsenet ehdottivat nimiä/tahoja, joita kutsutaan ETENEn ja Eduskunnan sosiaali- ja terveystalouden kanssa järjestämään päättäjille tarkoitettuun kutsuseminaariin.

5 Hedelmöityshoidon epääminen: lausunto aluevalvontavirastoille ja Valviralle

Päivi Rautava esitteli lausuntoluonnoksen. Päätettiin, että se hyväksytään tarkennuksella lapsen kasvuedellytyksistä koko kasvuiän ajan. Samoin lausuntoa tarkennetaan ikärajaa koskevan tekstin osalta.

6 ETENEn toimintasuunnitelma 2012 ja kesäseminaarin (elokuu 2012) teema

Keskusteltiin kesäseminaarin aiheesta ja päätettiin, että puoli päivää viimeistellään etiikan tila -raporttia ja puoli päivää kuullaan asiantuntijoita ja keskustellaan eettisistä kysymyksistä, jotka liittyvät kasvavaan vaatimukseen dokumentoida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja laatia siitä erilaisia suunnitelmia.

7 Kehitysvammaisten ihmisten asumisen ohjelman valtakunnallisen suunnitelman kommentointi

Aihe siirrettiin seuraavaan kokoukseen. Päätettiin sen sijaan käsitellä kokouskutsun jälkeen ETENELLE tulleita kahta kutsua kuulemistilaisuuksiin 13.-14.2.2012. Kuulemistilaisuuksien aiheet: sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeus -hankeen 1) pähteitä käyttävien raskaana olevien naisten pakko-hoito -alatyöryhmän säännösehdotukset ja 2) vanhukset ja vammaiset -alatyöryhmän säännösehdotukset.

Päivi Topo esitteli lakiluonnokset. Niistä ensimmäinen käsittelee raskaana olevien pähteitä käyttävien naisten pakkohoitoa ja ehdotuksia päihdehuoltolain muuttamiseksi. Keskustelussa todettiin, että kriteeri pakkohoitoon ottamiselle on moniselitteinen ja tieto sikiölle turvallisuudesta alkoholin käytön rajasta on käytännössä täysraittius. Naisten lisääntynyt alkoholin käyttö myös raskauden aikana ja todetut alkoholivauriot ovat kuitenkin vakavia ongelmia syntyvien lasten kannalta ja sen vuoksi lakiesitys on perusteltu. Etiikan näkökulmasta on kuitenkin olennaista se, että kaikki vapaaehtoisuuteen perustuvat keinot on ensin kokeiltu. Pakkohoidon hyödyistä on kuitenkin hyvin vähän tietoa ja sen vuoksi hoidon sisältö on hyvin ratkaiseva. Kaiken pähteitä käyttäville raskaana oleville naisille suunnatun hoidon ja huollon tulisi keksittyä paitsi pähteiden käytön lopettamiseen myös heidän vanhemmuutensa monimuotoiseen tukemiseen.

Toinen lakiluonnos on ehdotus potilaan- ja sosiaalihuollon asiakkaan perusoikeuksien rajoittamisesta välttämättömän hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi. Ehdotus käsittelee itsemääräämisoikeuden tukemista ja rajoittamista silloin, kun asiakas tai potilas ei pysty tekemään itseään koskevia päätöksiä tai arvioimaan päätösten seurauksia. Keskustelussa todettiin, että lakia tarvitaan, koska säätelyä ei ole ollut ja itsemääräämisoikeuden rajoittaminen eri tavoin on tavallista. Myös oikeusturvan vahvistaminen on tärkeää muun muassa siksi, että rajoittamisen yleisyydessä hoitopaikkojen ja maantieteellisten alueiden välillä on eroja. Esitys tuetusta päätöksenteosta on tärkeä. Suuri osa rajoittamistarpeesta syntyy suhteessa psykososiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön. Sen vuoksi laissa ei pitäisi kirjata ongelmatilanteita yksilön vammasta tai sairaudesta johtuviksi. Samasta syystä on tärkeää, että kirjataan asiat, joita tehty ennen kuin rajoittamistilanteeseen on päädytty. Lain toteutuminen vaatii vahvan tuen sen toimeenpanolle, sillä kyse ei ole vain ammattitaidon kohentamisesta tältä osin vaan myös asenteisiin vaikuttamisesta.

8 Kansainväliset asiat

Council of Europe on lähettänyt ETENELLE vastattavaksi kysely aiheesta ”predictivity, genetic testing and insurance”. Lisäksi on tullut tietopyyntö ETENEn kannanotoista elvyttämättä jättämistä koskeviin päätöksiin. WHO Ethics and health unit’n ajankohtaiset kuulumiset siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

9th Global Summit of National Ethics Committees järjestetään Tunisiassa 26.-28.9.2012. Pohjoismaiset eettiset neuvottelukunnat tapaavat myöhemmin tänä vuonna.

9 Ilmoitusasiat

ETENE on lähettänyt STM:lle kommentit lastensuojelun laatusuositukseen.

Sosiaali- ja terveysalan etiikan perusteet julkaisut on saatavana nyt suomeksi, ruotsiksi ja myöhemmin englanniksi.

Saattohoitoselvitys lähetään suurille kaupungeille ja sairaanhoitopiireille helmi-maaliskuussa ja saattohoitotutkimusseminaari järjestetään Helsingissä marraskuussa 2012.

10 Muut esille tulevat asiat

Ei ollut

11 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen 15.10.

Puheenjohtaja

Markku Lehto

Päsihteeri

Päivi Topo

